Puodai plokščiadugniai, molio masėje esama mineralinių priemaišų: grūsto granito ir smėlio. Rekonstruotos kelios neryškiai profiliuotos taurės, viena amfora. Rastos kelios S profilio puodynės ir keli puodai, puošti gnaibytu rumbu. Puodai daugiausiai puošti virvelių juostelėmis, virvelių kompozicijomis su pasagėlės formos įspaudėliais, gilokomis horizontaliomis įraižomis, susikertančių linijų pluoštais. Be to, aptiktos kelios smulkios šukelės, turinčios molyje organinių priemaišų.

Vietiniai gyventojai pasakojo, kad jie, kasdami žvyrą Duonkalnio kalvos Š dalyje, rastus žmonių kaulus atskiromis krūvelėmis užkasdavę karjero pakraščiuose. Todėl 1983 m. buvo patikrintas visas apleistas karjeras (virš 500 m^2). Tyrinėjimų metu rasti dar 6 asmenų kaulai: 3 vyrų, 1 moters ir 2 vaikų iki 7 m. amžiaus. Apie jų laidoseną pasakyti jau nieko negalima, išskyrus tai, kad vienas iš rastųjų skeletų buvo rusvos spalvos - matyt, buvęs apibertas ochra. Šie kaulai vertingi antropologijai.

Duonkalnio gyvenvietė ir kapai priklauso Pamarių kultūros vėlyvajai fazei ir datuotini II tūkst. pr.m.e. pradžia. Atrodo, buvo, matyt, įrengta kartu su šia gyvenviete, tačiau joje buvo aukojama ir vėliau - net ankstyvajame geležies amžiuje, kai gyvenvietė nustojo egzistavusi.

Adomas Butrimas

NEOLITO IR ŽALVARIO AMŽIAUS PAMINKLŲ TYRINĖJIMAI PRIE BIRŽULIO ŽEMO IR VIRVYTĖS

1983 m. IEM be Duonkalnio kasinėjo 3 paminklus Biržulio ež. Š krante (Janapolės apyl., Telšių raj.) ir šalgė Virvytės upės ir Vaidžio santaką (Luokės apyl., Telšių raj.).

1. Gaigalinės 1-oji vėlyvojo neolito gyvenvietė įsikūrusi

V Kalniškių kaimo dalyje, apie 400 m į PR nuo Alkakalnio. Ištirtas 212 m^2 plotas. Apie 20-30 cm storio rudos spalvos smėlio kultūriniame sluoksnyje aptikti 3 židiniai, rasta 60 titnago dirbinių, vienas akmeninis gludintas kirvelis, 1 mažas, taip pat dailiai gludintas skobtelis, keli šimtai virvelinės keramikos šukių. Pagal puodų tipus, ornamentiką, strėlių antgalius (trikampiai -širdiniai visu retušuotu paviršiumi) ši gyvenvietė datuotina II tūkst. pr.m.e. pradžia.

2. Apie 150 m į PR nuo 1-osios gyvenvietės, PR kalvelės dalyje, tyrinėta Gaigalinės 2-oji gyvenvietė. Ištirtas 172 m^2 plotas. Juodos spalvos 10-25 cm storio kultūriniame sluoksnyje statybos liekanų ar židinių neaptikta. Surasti keli didesni šukių lizdai ir nemaža pavienių šukių. Titnago dirbinių nebuvo, - rasta tik 16 skelčių ir nuoskalų. Aptikta vėlyvos virvelinės keramikos. Daugelis šukių ornamentuotos užbrūkšniuotais trikampiais, eglutėmis. Šviesiai rudos spalvos keramikos molio masėje - daug smėlio, šiek tiek grūsto granito ir augalinių priemaišų. Gyvenvietė priskirtina ankstyvajam žalvario amžiui, pirmajai II tūkst. pr.m.e. pusei ar jo viduriui.

3. Skirmantinės 2-oji gyvenvietė yra 400 m į ŠR nuo Alkakalnio ir 300 m į P nuo kelio Janapolė-Pavandenė, ties sena užpelkėjusia Š ežero raguva. Suarus kultūrinę pievą, Kalniškių kaimo V dalyje, nežymioje Skirmantine vadinamos pievos pakilumoje aptikta titnago dirbinių ir žaliavos. Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad kultūrinis sluoksnis išartas, tad radiniai surinkti tik ariamame sluoksnyje. Iš viso surasta 113 titnago dirbinių: vienas trikampis strėlės antgalis, kelios dešimtys gremžtukų ir grandukų, po keletą kaltelių, ietigalių ašmenėlių, rėžtukų. Puodų šukės surastos tik kelios. Jų molio masėje yra grūsto granito priemaišų, pa-

viršius neornamentuotas. Gyvenvietė datuotina greičiausiai vidurinio neolito pabaiga ar vėlyvuoju neolitu - III tūkst. pr.m.e. antrąja puse.

4. Žvalgomojo pobūdžio tyrinėjimai atlikti nedideliėje kalvelėje, esančioje dešiniajame Virvytės krante, apie 100 m nuo tos vietos, kur į ją įteka Vaidžio upeliukas. 1982 m. Luokės mokytoja S. Gedminienė upės griaunamo kranto šlaite pastebėjo juosvą kultūrinį sluoksnį su angliukais, vieną kitą smulkią puodo šukelę, todėl čia ir atlikti žvalgomojo pobūdžio tyrinėjimai 52 m^2 plote. Rastos pailgo stulpinės konstrukcijos pastato liekanos, kelios plonasienės puodų šukės, titnago nuoskalos ir skeltės. Gyvenvietė jau sunaikinta upės, ir toliau niekur kultūrinio sluoksnio nerasta. Pagal negausius radinius gyvenvietė datuotina neolito pabaiga - žalvario amžiaus pradžia.

Algirdas Girininkas

KRETUONO 1-OJI GYVENVIETĖ

Gyvenvietė yra Švenčionių raj., į Š nuo Rėškutėnų kaimo prie Kretuono ežero R kranto. Paminklas pradėtas tyrinėti 1979 m., iki šiol buvo ištirta 276 m^2 (žr.: ATL 1980 ir 1981 metais. V., 1982, p. 9-12), 1982-1983 m. MAII ištyrė dar 236 m^2. Tyrinėtoje R ir V gyvenvietės dalyje aptikti du kultūriniai sluoksniai: A - virvelinės keramikos, B - Narvos kultūros.

R gyvenvietės dalyje A kultūrinio sluoksnio dalis nuarta. Čia buvo aptikti 3 židiniai, apie kuriuos koncentravosi pagrindiniai šio sluoksnio radiniai: virvelinė keramika, akmeniniai ir titnaginiai dirbiniai. Keramikos molio masėje - daug grūsto granito, puodai S formos profilio sienelėmis, labai mažai ornamen-